

ONDERSTROOM SPESJAK

DODEWAARD

GÁÁT

DICHT!

Achtergrondboekje bij het voorstel over te gaan tot een openbaar aangekondigde en openbaar georganiseerde

TERREINBEZETTING bij de

DODEWAARD sentrale in okt. '80, als die niet voor sept. '80 gesloten is.

FL. 2,-

EN NU IS HET AFGELOPEN! DODEWAARD GAÁT DICHT!

De samenwerkende gelderse stroomgroepen en energie komitee's stellen voor om in oktober '80 over te gaan tot een openbaar aangekondigde en geörganiseerde terreinbezetting bij de centrale bij Dodewaard, als er niet wordt ingegaan op een ultimatum dat inhoudt dat alle ketens in de nederlandse atoomketen stil gelegd worden, te beginnen met de Dodewaardsentrale, die voor het einde van september '80 stop gezet moet zijn.

In het bovenstaande artikel wordt een persoonlijke argumentatie voor dat voorstel gegeven. Hoewel het om een persoonlijke argumentatie gaat staan de gelderse groepen in grote lijnen wel achter de inhoud van het artikel.

INLEIDING

Er zijn in het verleden nogal wat verschillende middelen gebruikt om overheid en atoomlobby duidelijk te maken dat we helemaal geen kern-energie willen, dat we een ander energie beleid willen waar we ook nog over mee moeten beslissen. Om even een greep uit het assortiment te doen: petitie aanbieden, handtekeningenacties, informatie- en discussiebijeenkomsten, werken op scholen, vormingssentra en dergelijke, weigeren de Kalkartoeslag te betalen, demonstraties en manifestaties, sit down acties, enzovoort. Een terreinbezetting was daar niet bij.

De reden daarvoor is dat je een aktiemiddel op een bepaaldtijdstip niet zomaar, zonder reden kiest. De volgerde factoren spelen mijns inziens een bepalende rol bij de keuze van een aktievorm. Belangrijk is in de eerste plaats de ernst van de problemen waartegen je protesteert; in het geval van de anti kernenergiebeweging (akb) is het duidelijk dat die problemen levensgroot zijn. Verder speelt de groete van de aktieve akb een beengrijke rol, en uiteraard de simpatie van de bevolking voor de eisen die gesteld worden. Erg belangrijk zijn ook de ervaringen met de reakties van de overheid en de atoomlobby op de protesten en de simpatie van de bevolking daarvoor.

Natuurlijk zijn dit geen zaken die altijd kwa omvang en inhoud onomstotelijk vast te stellen zijn; interpretatie speelt daarbij een belangrijke rol.

De tot nu toe gevoerde akties hebben allemaal ongetwijfeld een aantal goede resultaten gehad: door zelf naar de mensen toe te gaan en door veel publisiteit zijn we in staat geweest meer en meer mensen achter onze eisen te krijgen. Bovendien hebben we de overheid en de atoomlobby laten zien, door de onophoudelijke stroom

van aktiviteiten en de massaliteit van veel ervan, dat het ons niet om wat kleine probleempjes gaat.

Maar een ander belangrijk doel, en daar gaat het uiteindelijk om, hebben we nog niet bereikt. Namelijk dat er opgehouden wordt met kernenergie, dat er een democratis en miljeuvriendelijk energiebeleid komt waar we over mee kunnen beslissen.

Aan de hand van de bovengenoemde overwegingen die een rol spelen bij het kiezen van een aktievorm, zal ik ingaan op een aantal gebruikte aktievormen en op de resultaten die ermee geboekt werden. Voor dat doel heb ik gekozen voor de boycot van de Kalkartoeslag en de vreedzame demonstraties. Daarna zal ik proberen te verduidelijken dat we van de staat weinig te verwachten hebben zolang de konkurrentiepositie van het bedrijfsleven boven de belangen van de bevolking gaat in het ekonomies beleid. Aansluitend daarop ga ik in op de keuze voor direkte aktie, met inzet van je eigen lijf. De BAN-akties komen aan de orde, daarna de keuze voor het voorstel van de gelderse groepen en een aantal zaken die daar verband mee houden.

BOYKOT KALKARHEFFING

De tweede kamer nam in '73 de Wet Financiering Snelle Kweekreaktor aan, die inhield dat iedereen een extra toeslag van 3% op de elektrisiteitsrekening moest betalen. Met onder andere dat geld zou de snelle kweker bij Kalkar ontwikkeld worden.

Ondanks het feit dat er van een akb nauwelijks sprake was, bleek het toch mogelijk dat zo'n 3000 huishoudens die toeslag weigerden te betalen en dat zo'n 70 gemeenten protesteerden tegen de plannen met de kweekteaktor. Door middel van informatiebijeenkomsten, folders en

dergelijke werd er bekendheid aan de bezwaren tegen de toeslag, tegen de kweker en tegen kernenergie in het algemeen gegeven. Ook de pers besteedde veel aandacht aan de protesten, zeker nadat een rechtbank het afsluiten van de elektrisiteit bij een aantal mensen die weigerden goedkeurde. Een NIPD-enquete van augustus '74 wees uit dat meer dan 50% van de bevolking tegen de bouw van de kweekreaktor was. De overheid en de atoomlobby negeerden de protesten en de steun van de bevolking daarvoor volkomen. De regering vaardigde een zogenaamd ontheffingsbesluit uit, dat inhield dat iedereen de toeslag wel moest betalen, maar dat het geld van mensen met bezwaren tegen kernenergie aan de ontwikkeling van alternatieve energiebronnen zou worden besteed. Omdat er onenigheid ontstond over de vraag of dit nu wel of niet een goede oplossing was, werd de aktie gebroken. De elektrisiteitsbedrijven lieten op kosten van de belastingbetalers zo'n 4,5 miljoen pro-Kalkarbroshjures over het land verspreiden. Om vervolgens gewoon verder te gaan met de kernenergieplannen.

VREEDZAME DEMONSTRATIES

Er zijn ook heel wat manifestaties en demonstraties geweest om onze eisen kracht bij te zetten. Aan een aantal van die demonstraties deden enkele tientallen duizenden mensen mee, hetgeen al aan geeft hoe groot de aktieve akb is. Ook de simpatie van de rest van de bevolking bleek bijzonder groot. Zeker na de ramp bij Harrisburg steeg de angst voor kernenergie, hoewel van officieele zijde steeds geprobeerd werd het te doen voorkomen alsof er helemaal niet zo'n akuit gevaar was. Zo werd van de sentrale bij Borssele gezegd, dat hoewel die van presies hetzelfde tiepe is als de sentrale bij Harrisburg, deze écht helemaal ongevaarlijk was. Het was dan ook niet verwonderlijk dat de demonstratie bij de Borsselesentrale de enige grote demonstratie was waar een grote groep mensen zich niet helemaal 'vreedzaam' opstelde. Hoe dan ook, enquetes wezen uit dat zo'n 60% van de nederlandse bevolking geen kernenergie wilde en dat men een ander energiebeleid wilde.

Zoals al gezegd hadden de meeste demonstraties een vreedzaam karakter; uitzondering hierop was de Kalkardemonstratie van '77, die een grimmig karakter had vanwege het overdreven machtsvertoon van de duitse politie. Verder waren de meeste demonstraties ook nog erg ludiek en misschien wat speels: mensen met beschilderde gezichten, ballonnen, enzovoort. De reden hiervoor was dat vrijwel iedereen er van overtuigd was dat dat de manier was om op dat moment je eisen te stellen en je onvrede over de gang van zaken te uiten. Erg bepalend voor dat standpunt waren een aantal ontwikkelingen in west duitland. Grote groepen zagen zich daar genoodzaakt door middel van bouwterreinbezettingen het duitse atoomprogramma stil te leggen. Omdat de west duitse staat op geen enkele manier tegemoet kwam aan

hun eisen besloten ze hun recht in eigen handen te nemen. De duitse staat reageerde hierop met de massale en botte inzet van de politie, die de demonstranten te lijf ging met middelen als elektrische knuppels, braakgas, chemiese pistolen, etcetera. Er zijn bij dergelijke akties dan ook erg veel gewonden gevallen aan de kant van de demonstranten. Verder zette de duitse staat een psychologische klopjacht in op iedereen die bezwaren had tegen kernenergie. Deze manier van reageren paste presies in de handelswijze van de staat in die periode; na de verwikkelingen rond de RAF werd vrijwel iedereen, die zich ook maar eniger mate krities opstelde ten opzichte van het beleid van de duitse overheid de mond gesnoerd.

De nieuwsmedia, met de Springerpers (Bildzeitung) voorop, schilderde mensen die tegen kernenergie waren, af als terroristen, kriminele en staatsgevaarlijke elementen. Er kwamen grondwetswijzigingen die het mogelijk maakten dat mensen op grond van het doen van een enkele uitspraak of het lid zijn van een bepaalde organisatie uit te sluiten van bepaalde beroepen of zelf om hen te arresteren. Mensen die bij pogingen

om een bouwterreinbezetting gearresteerd werden kregen proseen, die verdacht veel leken op de bekende terroristenprocessen. En zo werd het in de pers dan ook veelvuldig gepresenteerd. Deze mensen kregen erg hoge boetes en zware gevangenisstraffen.

Deze afschrikwekkende reactie, met in het achterhoofd ook nog de veldslag bij het franse Malville waarbij vele gewonden en zelfs een dode vielen, heeft natuurlijk een sterke terugwerking gehad op de duitse kritiese beweging, inclusief de akb. Ook op de nederlandse akb hebben deze ontwikkelingen hun weerslag gehad. Behalve deze ervaringen van 'buitenaf' hebben we zelf de angst aanjagende en bedreigende sfeer in de bondsrepubliek meegemaakt: in '77 demonstreerden mensen uit zowel Duitsland als Nederland op een vreedzame manier tegen kernenergie, terwijl de duitse politie namens de staat en de atoomlobby lieten zien dat atoomenergie er wat hun betreft inderdaad met alle geweld zal komen. We werden gekonfronteerd met een stukje atoomstaat: de politie registreerde iedereen (paspoorten registreren, fotograferen en filmen), foeljeerde veel mensen, enzovoort. Er stonden langs de demonstratieroute zo ongeveer 5 zwaar bewapende agenten op elke vierkante meter.

Hoewel de nederlandse akb verdeeld was over de vraag of het nu wel of niet zinvol dan wel opportuun was de eisen aan het parlement te stellen en hen daar ook op af te stellen, twijfelde vrijwel niemand eraan dat we ons zo vreedzaam mogelijk moesten opstellen. We moesten onze mening zo duidelijk mogelijk kunnen maken en vermijden dat we gekriminaliseerd zouden kunnen worden. Een (bouw)terreinbezetting werd in ons land dan ook nauwelijks serieus overwogen, en dat was gezien de situatie ook niet zo verwonderlijk.

We kunnen nu rustig konkluderen dat de massale demonstraties, die van onze zijde steeds vreedzaam waren positief overgekomen zijn bij de nederlandse bevolking. Onze protesten en onze eisen zijn vaak goed overgekomen, zij het dat met name na de ramp bij Harrisburg via de pers alleen op de gevaren voor het lichaam gewezen werd en gevaren als de politiestaat verzwegen werden. Ook onze inzet voor een vreedzame oplossing is grotendeels goed overgekomen; in Nederland bestaat niet het klimaat, waarin mensen die bezwaren hebben tegen kernenergie als staatsgevaarlijk en crimineel worden gezien, over het algemeen genomen tenminste. En, niet te vergeten, deze acties hebben ook een groot aantal mensen betrokken bij de actieve akb.

Teleurstellend was wederom de reactie van de overheid en de atoomlobby. Ondanks alle protesten en ondanks alle steun daarvoor, ging men rustig met de plannen voort.

De U.C. kreeg toestemming om verder uit te breiden, het noorden van het land zou toch opgezadeld worden met het radio actieve afval, links en rechts werden nog de 'nodige' vergunningen uitgedeeld en er werden nog wat vaten radio actief afval in zee geworpen.

Omdat de protesten nu toch wel massaal waren en niet meer zonder meer aan de kant te schuiven waren hebben er uiteindelijk toe geleid dat de drie, erbij te bouwen 1000 megawatt kerncentrales

Omdat de protesten nu toch wel massaal waren en ook niet meer zo eenvoudig weg te praten waren, is de regering met een schijnoplossing gekomen: de (vrede) Maatschappelijke Discussie over de toepassing van kernenergie voor de elektrisiteitsopwekking in Nederland.

Bij het bekijken van dat voorstel bleek al snel dat het daar helemaal niet om ging. Het ging meer om een truuk om de bevolking én het gevoel te geven om meegepraat te hebben én om doodgewoon toch door te kunnen gaan met het atoomprogramma.

Zo staan de bestaande kernfabrieken niet ter discussie, zou er begonnen moeten worden met de proefboringen en zouden de energieplannen

van de regering als uitgangspunt moeten dienen voor de 'dikussie'. Er is van een eerlijke discussie geen sprake omdat in die plannen elke weg naar de ontwikkeling en de toepassing van alternatieve energiebronnen systematies afgesloten wordt; er wordt rechtstreeks op grote kolencentrales en grote kerncentrales afgestevend.

Het was dan ook niet zo verwonderlijk dat het regende van de protesten tegen dat voorstel. Bij een aantal groepen, onder andere bij ons gaven de pinksterakties in '79 al een sterk onbevredigend gevoel. Je kon hoog en laag springen, kilometers lang demonstreren, er gebeurt gewoon geen donder!

Het inzicht dat de besluitvorming met betrekking tot het economies beleid, en daar is het energiebeleid een voorwaarde voor, niet op het Binnenhof bepaald werd, werd belangrijker in onze discussies over aktievormen.

"ONZE" KONKURRENTIEPOSITIE EN WIJ

De atoomlobby, met name de SEP en bedrijven als RSU, VMF, Shell en Phillips, hebben zo'n doorslaggevende invloed op de parlementaire besluitvorming over (kern)energie, dat de parlementariërs en laat staan de bevolking vrijwel niets in te brengen hebben. De besluitvorming vindt grotendeels plaats op de internationale markt en in de direktiekamers van (multinationale) bedrijven.

De staat beschermt het partikuliere eigendom en de beschikkingsmacht daarover. Dat hoeft natuurlijk helemaal geen problemen te geven en

dat doet het in een aantal gevallen dan ook niet. Problematies wordt het pas als je voor wat betreft bepaalde zaken, die in levensbehoeften voorzien afhankelijk bent van anderen. En problematies wordt het al helemaal wanneer er een groot aantal van die middelen in een paar handen gekonsentreerd zijn. Dan is daar ook macht gekonsentreerd en kan er misbruik van die situatie gemaakt worden. Dat dat ook werkelijk gebeurt kan iedereen om zich heen zien. Woningen laat men leeg staan terwijl er een nijpende woningnood is. De huren en de prijzen van woningen zijn vaak onbetaalbaar. Bedrijven sluiten van de ene op de andere dag, waardoor mensen zonder werk komen te zitten en ook nog moeten interen op hun inkomsten. Fabrieken vervuilen het milieu terwijl het duidelijk anders kan. Bedrijven dumpen levensgevaarlijk chemies afval waar het hun uitkomt, en later worden daar dan weer wat woonwijken op gebouwd. En de overheid laat kerncentrales neerzetten, waarmee dan het recht op vrijheid en het recht om te leven bedreigd wordt.

Het sociaal-economies beleid van de overheid is afgestemd op het verbeteren van de (inter)nationale concurrentiepositie van het nederlandse bedrijfsleven. Langs die weg moet dan ook de sociaal-economies situatie van de bevolking verbeterd worden. Ongetwijfeld zijn we er op die manier in bepaalde opzichten ook inderdaad op voeruit gegaan.

Maar de keerzijde van de medaasje, waarvan er hierboven een aantal voorbeelden gegeven zijn, hoort onvermijdelijk bij de spelregels van dat concurrerende bedrijfsleven. En die keerzijde leidt uiteindelijk tot de totale vernietiging van het leven, verandert de welvaartstaat in een uitvaartstaat.

De verbetering van die concurrentiepositie werkt namelijk via allerlei kostenbesparende en opbrengsverhogende maatregelen. En als de overheid strenge regels zou voorschrijven met betrekking tot de leegstand en de spekulatie zou de woningmarkt voor veel ondernemers en spekulanten oninteressant worden. Dat met dergelijke maatregelen de woningnood opgelost kan worden komt dan dus maar op de tusede plaats. Wanneer de overheid strenge voorschriften zou opstellen voor allerlei zuiveringsinstallaties, de verwerking van gevaarlijke afvalstoffen en dergelijke betekent dat voor de betreffende bedrijven dat ze daar geld aan moeten besteden. In een aantal gevallen betekend dat ook dat die bedrijven minder snel kunnen produceren. Dat betekend dan dat bedrijven die niet volgens die strikte voorschriften hoeven te werken goedkoper en sneller kunnen leveren en dus die

andere bedrijven wegkonkurreren. Dat je met die voorschriften kunt voorkomen dat de wereld niet binnen de kortste keren naar de knoppen gaat komt wederom op de tweede plaats.

Technologiën, waarvan bekend is dat ze gevaarlijk zijn en waarvan vaak de gevolgen voor de samenleving niet bekend zijn, worden toch ingevoerd. Want als bedrijf x het niet doet, doet bedrijf y het wel en dan komt een bepaald markt-aandeel in gevaar.

Met de ontwikkeling en toepassing van atoom-energie is de zaak niet veel anders. Toen men ermee begon wist men van de grote gevaren die menselijke en technische fouten opleveren, men wist dat er geen oplossing was voor de verwerking en opslag van radio actief afval en men wist van de gevaren voor de bewegingsvrijheid van de bevolking. Desondanks is men ermee begonnen en desondanks gaat men ermee door.

De reden is dat het nederlandse bedrijfsleven mee moet kunnen dingen naar de vette orders voor allerlei nukleaire installaties en dat verwacht werd dat het om een goedkope vorm van energieopwekking ging. Dat betekent voor de atoomindustrie hoge winsten en voor het overige bedrijfsleven een kostenbesparing, die ook hogere opbrengsten oplevert. Deze en soortgelijke argumenten zijn de drijfveren geweest voor de atoomlobby en de overheid om door te gaan.

En hoewel de nederlandse industrie haar kansen op een aandeel in de atoommarkt al lang kan vergeten en gebleken is dat atoomenergie juist erg duur is, blijft men ermee door gaan. Wanneer een dergelijke ontwikkeling eenmaal in gang is gezet is zij nog maar moeilijk te stoppen.

De schaarste van de fossiele brandstoffen is op moment nog niet akueel, maar dat zal over een poosje wel veranderen als aan de enorme verspilling geen einde wordt gemaakt.

Want voor de garantie van de stijgende winsten is ook economische groei nodig, en daar is ook een stijging van het energieverbruik in het bedrijfsleven voor nodig. En als we ons aan de haren die economische groei in laten sleuren moeten wij ook meer energie gaan verbruiken. Het beste komt het de industrie uit wanneer er grote kern- en kolencentrales gebouwd worden. De overheid vertaalt dit naar 'economische noodzaak' en 'garantie voor de stijgende welvaart' etcetera en is vervolgens bereid die dan ook te bouwen.

Het gebruik van alternatieve energiebronnen hoeft niet persé buiten deze werkwijze te passen, maar daar zat waarschijnlijk te weinig brood in voor het bedrijfsleven. Pas kort geleden is men daar mee begonnen, zij het op weinig opzienbarende schaal.

De parlementaire democratie is ook gedwongen zich binnen de grenzen, die deze uit de hand gelopen economie te bewegen. Zelfs als er een aantal politieke partijen zijn die voor stillegging van het atoomprogramma zijn, wil dat niet zeggen dat dat dan ook één, twee, drie gebeurt. Volledige informatie is vaak voor parlementariërs moeilijk te krijgen, laat staan voor de bevolking. De belanghebbende industrie, die in meerderheid via allerlei commissies en raden vertegenwoordigd zijn, zullen er bovendien wel voor zorgen dat er voor hen gunstige adviezen gegeven worden. Voordat dat atoomprogramma afgebouwd wordt moeten zij eerst minstens even waardevolle alternatieven hebben.

Van democratie kan bij een dergelijke gang van zaken geen sprake zijn, want dat kost alleen maar tijd en geld. En dat mag nu juist niet!

KERMENERGIE

Verder legt de partijpolitiek nog een aantal beperkingen aan de besluitvorming op. Zo moet er rekening gehouden worden met andersdenkende (mogelijke) koalitionpartners. Standpunten, die partijkongressen ingenomen hebben doen er af en toe een aantal verkiezingen over voordat de kamerfrakties ze inbrengen en verdedigen. Dan wordt er gesteld dat zij zich gebonden voelen aan een andersluidend verkiezingsprogramma. Bij de verkiezingen worden de mooiste leuzen en voornemens gepresenteerd, worden er grote pasfoto's van de lijsttrekkers geplakt, enzovoort. Het lijkt dan allemaal verdacht veel op de sterreklame: stem op mij, dan maak ik je blij. Een voordeel daarbij is dan wel dan ze voor het eerst sinds de vorige verkiezingen begrijpelijk praten.

Maar van het gros van die mooie leuzen en voornemens komt maar bar weinig terecht. En dat is ook niet zo verwonderlijk, want zoals gezegd worden een aantal belangrijke voorwaarden en uitgangspunten niet op het Binnenhof gemaakt.

STRIJD VOOR DE TOEKOMST

Duidelijk zal ondertussen zijn dat we niet alléén tegen kernenergie vechten. Hoewel het natuurlijk voor ons een hele opluchting zal zijn wanneer het atoomprogramma stil gelegd wordt, hebben we dan ons doel nog maar gedeeltelijk bereikt. Onze strijd is er een voor een democratische en veilige samenleving en tegen een samenleving waar niets boven winsten mag gaan.

De toepassing van kernenergie is van een in ieder geval potentiële autoritaire, meedogenloze maatschappij zowel een symptoom als een gevolg. Dat autoritaire kan heel duidelijk zijn, zoals in landen als Brazilië en de Sovjet Unie, maar het kan ook meer verborgen zijn zoals in Nederland. De ontwikkelingen rond kernenergie

maken dat wel duidelijk: in bijvoorbeeld Brazilië en de Sovjet Unie mag je helemaal geen opmerkingen maken over het gevoerde beleid, anders wordt je opgesloten, in een land als de Bondsrepubliek mag je wel van alles vinden en zeggen, alleen wordt je voor terrorist uitgemaakt en krijg je moeilijk een baan, en in Nederland mag je allerlei kritiek hebben, maar meebeslissen mag je niet. Van democratie is geen sprake. En de huidige energiesector is een van de pilaren die de zaak overeind houdt. Met de strijd tegen kernenergie, die op zich al een gevaar is voor leven en veiligheid, vechten we ook tegen de maatschappij waarin het toegepast kan worden. Het is een strijd voor een veilige en democratische toekomst!

DIREKTE AKTIE (BAN)

Al met al zijn we gaan nadenken over middelen, waarmee we op korte termijn het atoomprogramma stil konden leggen. Omdat we er geen vertrouwen meer in hadden dat overheid en atoomlobby

hun gezond verstand gingen gebruiken, moesten dat middelen zijn waarbij we met de inzet van ons eigen lijf de stopzetting af konden dwingen.

Wij waren niet de enige die vonden dat de tijd gekomen was voor directere vormen van actie; ook anderen gingen daar mee bezig.

Na de teleurstellende besluiten in de tweede kamer over de uitbreiding van de UC bij Almelo is er een groep mensen direkte acties bij allerlei atoomfabrieken gaan uitvoeren op basis van totale geweldloosheid. Deze groep noemt zich Breek de Atoomketen Nederland (BAN).

Die totale geweldloosheid komt er in de praktijk op neer, dat er geen verzet geboden wordt als de politie je wegsleept of wegslaat en ook dat gebouwen en hekken ongemoeid gelaten worden. Er werden mensen vastgeketend aan hekken en er werden blokade's van mensen gevormd om te voorkomen dat er doorgewerkt werd.

Uiteindelijk zijn de resultaten die op die manier geboekt werden dezelfde als die we met de demonstraties boekten: je krijgt veel publisiteit en je kunt de akb zo verbreden.

**BAN
BIJ DE
UC**

Maar als je doel is het atoomprogramma stil te leggen, en dat is het doel van de BAN-acties, dan levert het niet veel op. Je kunt met de beste wil van de wereld niet verwachten dat ze opeens gaan zeggen "okee, nu stoppen we er mee" als je daar gaat zitten en je laat je na een poosje weer wegslepen en wegslaan.

Ook wordt door heel nadrukkelijk principieel voor totale geweldloosheid te kiezen, de discussie naar de geweldvraag verlegd. Dat is verkeerd, want je aktievorm is een middel om een doel te bereiken. En als een middel niet (meer) blijkt te werken in de zin dat het resultaten opbrengt, kies je een ander middel.

Natuurlijk is het ieders goed recht om je eigen grenzen te stellen aan de activiteiten, waaraan je meedoet of waar je achter staat. Maar het gaat te ver om een bepaalde methode, in dit geval totaal geweldloos verzet, als enige toelaatbare vorm van direkte actie te promoveren. Tenslotte moeten wij niet inelkaar geslagen worden omdat we opkomen voor onze rechten. De overheid moet het atoomprogramma niet beschermen tegen de bevolking, maar juist andersom!

VOORSTEL TOT EEN OPENBARE TERREINBEZETTING

De konklusie die de gelderse groepen uit het bovenstaande getrokken hebben is tweërlei, namelijk ten eerste dat je door middel van dergelijke acties het atoomprogramma niet stil gelegd krijgt en ten tweede dat de discussie over het wel of niet toepassen van (totale) geweldloosheid de discussie

over de werkelijke problemen gaat overheersen en de aandacht daarvoor in de weg staat.

Uit de discussies, die binnen de gelderse stroomgroepen en energie komitee's gevoerd zijn is, om daar verandering in te krijgen, het volgende voorstel gekomen:

- we stellen een ultimatum, dat inhoudt dat er begonnen wordt met de afbouw van het nederlandse atoomprogramma, te beginnen met de Dodewaardsentrale, die voor eind september '80 stp gezet moet zijn;
- wordt daar niet op ingegaan, dan zullen we over gaan tot een openbaar aangekondigde en openbaar georganiseerde bezetting van het terrein rond de Dodewaardsentrale.

We hebben, zoals al gezegd, niet voor het terrein rond die centrale gekozen omdat we alleen die dicht willen hebben; naast de argumenten die in de artikelen voorin de brosjure genoemd worden, geldt voor ons dat die centrale bij ons

in de buurt staat en dat die daarmee een directe bedreiging voor ons vormt.

VOLLEDIGE OPENBAARHEID

De reden om voor te stellen een dergelijke aktie in alle openheid aan te kondigen en te organiseren is heel simpel: wij staan voor een rechtvaardige zaak.

We moeten zo iets ook persé in alle openheid aankondigen en organiseren, omdat we daarmee kunnen bewijzen dat we niet in het geheim allerlei linke sabotagedaden aan het voorbereiden zijn. Linke dingen moeten we sowieso niet doen. Wij hoeven en willen niet, zoals de atoomlobby, stiekum in het donker allerlei gevaarlijks uit te broeden.

Alleen dit voorstel lokt waarschijnlijk al een stroom van geruchten uit; hoewel je dat natuurlijk nooit helemaal in de hand kunt houden moeten we wel zelf zoveel mogelijk tegenwicht bieden. En door alles in het openbaar te doen kun je allerlei geruchten en aantijgingen weerleggen.

Door zo'n aktie openbaar aan te kondigen en te organiseren maak je het verder voor iedereen mogelijk om mee te praten en mee te doen. Want betrokkenheid en democratie bestaan alleen wanneer je zelf mee kunt praten en mee kunt beslissen over iets waar je achter staat of waar je zelfs aan mee wilt doen.

Deze opvatting van democratie en betrokkenheid betekend voor ons ook dat we bij de voorbereiding en bij het eventueel uitvoeren van de aktie voor iedereen, die achter de doelstellingen daarvan staat, de mogelijkheden willen zien om mee te praten en mee te beslissen. Dat betekent ook we, zeker bij het uitvoeren van de aktie, die dingen moeten doen waar de meeste overeenstemming over bestaat. Er moeten geen 'kommandanten' zijn, maar ook geen mensen die dingen uithalen die de meeste mensen niet zien zitten en die hen ook nog eens in gevaar brengen.

OVER DE RISIKO'S

Een belangrijke vraag die zich bij een dergelijk voorstel opdringt is of je niet enorme risico's loopt, en ook andere mensen daarmee opzadelt, door een terrein bezetting bij een kernsentrale uit te voeren. Ik zal het hier alleen nog maar over de gevaren van een draaiende sentrale bij de voorgestelde aktie.

Op de eerste plaats stellen we niet voor niets voor eerst een ultimatum te stellen, om daarmee de overheid en de atoomlobby alsnog in de gelegenheid te stellen bij zinnen te komen.

Wij willen liever niet naar een kernsentrale! Maar als er niet op dat ultimatum ingegaan

wordt vindt ik dat we wel moeten.

En wij weten donders goed dat een draaiende sentrale, net zo goed als een stilgelegde trouwens, bloedlink is. Daarom is het voorstel ook niet om de kernsentrale zelf en de opslagruimtes te bezetten, maar om het terrein daaromheen te bezetten. Op die manier kunnen we het personeel en de materialen, die nodig zijn voor het doordraaien van de sentrale tegenhouden.

Alles wat nodig is voor de veilige afbouw moet wel doorgelaten worden. Op die manier zijn de risico's, die een aktie bij een kernsentrale met zich mee brengen, tot een minimum te beperken.

Over andere risico's, zoals een eventuele konfrontatie met een politiemacht en de gevolgen daarvan, wil ik hieronder uitgebreider mijn standpunt weergeven.

ALS JE DAT MAAR UIT JE
HOOFD LAAT. DIT MAG
ABSOLUUT NIET BEKEND
WORDEN.
LAAT HET LEK STIL
BLIJVEN.

Een probleem dat zich bij een dergelijke aktie kan voordoen is de inzet van grote aantallen Mobiles Eenheden met het nodige materieel. Voorop moet bij ons staan dat we absoluut geen knokpartij met M.E.ers of met wie dan ook willen; wat wij willen is een veilige toekomst waar we over mee kunnen beslissen. En daar hoort kernenergie niet bij. Maar daar hoort ook geen politie bij die zich zonder discussie als vechtroboten laat inzetten om belangen, die de hunne en die van de rest van de bevolking niet zijn, te verdedigen. Haar taak is onder andere de bevolking te beschermen. Het is daarom legies dat de politie diegenen die kern-energiesentrales laten bouwen aanpakt en riet diegenen die door hun strijd tegen kernenergie zichzelf en de rest van de bevolking proberen te beschermen!

De afgelopen tijd is de M.F. regelmatig ingezet. Het is daarbij vaak tot een harde en bloedige vechtpartij uitgelopen die het stadsbeeld voor een groot gedeelte bepaalde.

Aan de hand van het bekende voorbeeld van het kraken wil ik duidelijk maken hoe ik tegen dit probleem aankijk.

Er was en is in Nederland een nijpende woningnood, terwijl er tegelijkertijd een enorme leegstand is die grotendeels in stand gehouden wordt om de prijzen en huren, en daarmee de winsten op te drijven. Als je jarenlang in een krot woont, of zelfs zonder woonruimte zit, je al jarenlang op de een of andere wachtlijst staat en je alleen voor te veel geld kunt wonen is dat een reëel probleem. En als de gezegende instanties aan die problemen niets doen, is het niet verwonderlijk dat je een leegstaand pand gaat kraken. Wanneer je dan uit dat pand gehaald wordt door de politie of door een knokploeg, en dat gebeurt in de loop der tijd

een heleboel mensen zonder dat ze zich daartegen verzetten, dan verander je niets meer. Zelfs niet meer aan je eigen woonproblemen. De enige 'oplossingen' die voor de problemen geboden worden zijn oplossingen voor diegenen die belang hebben bij leegstand: de speculanten, die 'ak hebben aan problemen van mensen. Wanneer de politie, met inzet van alle middelen de speculanten beschermt tegen de bevolking, in plaats van andersom dan zorg je ervoor dat ze je er niet zo één, twee, drie uit kunnen halen. Niet omdat je wilt vechten, maar omdat je wilt blijven wonen en omdat je betaalbare woningen voor iedereen wilt.

Dáárcm worden veel kraakpanden gebarricadeerd en ook dáárcm worden kraakpanden verdedigd.

Ik heb al duidelijk gemaakt waarom we nu met het voorstel om een terreinbezetting openbaar aan te kondigen en openbaar te organiseren. Het doel is ook hier persé niet een kloppartij of geweld uitlokken. We hebben op allerlei manieren geprobeerd voor onszelf en voor ons nageslacht een veilige en democratische toekomst

te garanderen. We zijn telkens aan de kant gegaan als de politie ingreep of zelfs maar dreigde dat te doen. En zoals al duidelijk gemaakt hebben we daar tot nog toe weinig tot niets mee bereikt. En met we bedoel ik niet alleen die mensen, die aan allerlei activiteiten meegedaan hebben, maar óók die meerderheid van de bevolking die zich achter onze eisen stellen.

De situatie is zo langzamerhand zo uitzichtsloos geworden dat we ons anders moeten gaan opstellen. We kunnen ons niet meer permitteren om weg te gaan als dat ons bevolen wordt. En we kunnen ons het ook niet meer permitteren voor de M.E. aan de kant te gaan. Niet omdat we M.E.ers willen slaan, maar omdat zij op dat moment de atoomlobby tegen de bevolking beschermen, tegen de belangen van de bevolking scherpen. De M.E. laat zich in zo'n geval zonder meer in zetten voor de belangen van de atoomlobby, die blijkbaar zelf het lef niet heeft om die zelf te verdedigen.

Opvallend is dat na een aantal harde confrontaties tussen met name krakers en kraaksters de discussie over het gebruikte geweld gaan en dat aan de problemen waar het uiteindelijk om te doen is (woningnood, leegstand en speculatie) voorbij gegaan wordt.

Aan de ene kant is dat natuurlijk te wijten aan de eskalatie van geweld, waarbij catgene waar het over gaat voor een groot gedeelte uit het oog verloren wordt of waarbij de middelen het uiteindelijke doel niet meer heiligen. Of dat doen op een onduidelijke en nakkelijk manipuleerbare manier.

Een duidelijk voorbeeld daarvan zijn de rellen op Woninginnedag, 30 april '80, in Amsterdam. Wat begon met het kraken van wat panden in de Kinkerbuurt en met het onbeheerste optreden van de nerveuze M.E. eindigde met grootscheepse rellen door de hele stad heen. Iedereen deed om een eigen reden mee. En het feit dat het op die manier mogelijk werd iedereen als relen-trappers af te schilderen werd dan ook grif misbruikt.

En daarmee zijn we op de belangrijkste reden voor de sentrale aandacht voor de geweldsdiskussie gekomen. De aandacht wordt voor een belangrijk deel bewust op die geweldsvraag gericht en níét op de werkelijke problemen.

Het is erg makkelijk om te zeggen dat die bewuste relle duidelijk maken hoe ondemocraties, ja zelfs terroristies sommige mensen en groepen wel zijn. Natuurlijk hebben mensen, en met name jongeren, meegedaan ook bij voetbal wedstrijden 'rotzooi trappen', die misschien meeknokten omdat er daar geknokt werd. Maar het is buitengewoon tekenend dat alle argumenten om er te zijn alleen maar verwoord worden als herrie willen trappen, willen knokken om het knokken.

Niemand wordt geboren om rellen te trappen en er wordt niemand geboren om alleen maar stenen te gooien. Het is wat er met je gebeurt en wat er er om je heen gebeurt dat je tot dergelijke dingen aanzet. Ik weet dat het erg mooi klinkt als ik zoiets zeg, maar het gaat er niet om of je nou wel of niet in staat bent om ter plaatse je eigen problemen en onrusgevoelens duidelijk

te maken. Waar het om gaat is dat die er gewoon zijn en dat daar geen rekening mee wordt gehouden. Dát je geen woonruimte vindt die betaalbaar is, dát er geen werk voor je is, dát je over belangrijke zaken niet mee mag praten, laat staan mee beslissen.

En daar wordt niets aan gedaan; in plaats daarvan worden de rellen gebruikt om de volmachten van politie en justitie uit te breiden.

De stemmer die bij de politie en in regeringskringen opgaan om daartoe te komen zijn naar mijn mening verderfelijk en gaan volkomen aan de werkelijke problemen voorbij. Er moeten geen maatregelen voor getroffen worden waardoor de politie als winnaar uit de slag kan komen en er moeten geen maatregelen komen waarmee de bevolking beter onder controle te houden is. Er moet ervoor gezorgd worden dat de mensen de straat niet meer op hoeven voor hun rechten en niet dat ze de straat niet meer op kunnen!

Gelukkig gaan er ook binnen de politie stemmen op die erop neer komen dat de massale inzet van zwaar bewapende M.E.ers bij ontruiming en demonstraties verkeerd is.

Ook daar wordt ingezien dat dat de problemen alleen maar groter maakt. Een aantal agenten weigert zich zonder verdere discussie in te laten zetten om het bestaan van allerlei wantoestanden te beschermen. Wantoestanden die agenten net zo hard raken als de rest van de bevolking. De discussie over die maatschappelijk problemen moet ook door politiemensen gevoerd worden, dat is hun goed recht als medeburger. Evanzogoed is het hun recht te weigeren zich te laten inzetten

voor de bescherming van woningnood en speculatie van werkeloosheid, van kernwapens en ook van kernenergie.

Dat die discussie ook goede resultaten kan hebben, is al een aantal keren aangetoond. Zo hebben bijvoorbeeld in groningen agenten geweigerd om op te treden tegen demonstranten die voorbereidingen voor de proefboringen verhinderden. Ik stel dan ook voor dat als agenten bij een dergelijke situatie dan toch in actie willen komen, ze een snipperdag nemen (staken rogen ze niet!) er aan de zijde van de demonstranten gaan staan.

GEEN WANHOOPSVORSTEL

Het voorstel van de gelderse groepen is beslist geen wanhoopsvoorstel in die zin, dat we in uiterste nood naar de hardste middelen willen grijpen. Hoewel al eerder is opgemerkt dat we ons door de houding van de overheid en de atoomlobby gedwongen voelen een dergelijk middel serieus te overwegen, stellen we ons juist ten doel zo beheerst en zo

weloverwogen mogelijk met dat middel om te gaan.

Verder is het ook persé niet zo, dat we een dergelijk middel in de toekomst als enige toepasbare aktievorm willen zien. Integendeel we zullen blijven doorgaan met het geven van informatie over de gevaren van kernenergie,

over alternatieve energiebronnen, over het energiebeleid en dergelijke, we zullen de discussies daarover blijven aangaan met wie dat maar wil, we zullen ons op allerlei manieren blijven verzetten tegen kernenergie en ook daar zullen we over blijven praten met iedereen die dat maar wil. Kortom, we blijven net zo hard door blijven gaan als voorheen!

Een andere vraag die hiermee te maken heeft is of het met een dergelijk voorstel wél lukt om het kernenergieprogramma stil te leggen. Al eerder werd van de BAN-akties gezegd dat het op die manier niet lukt. Dat is uiteraard geen verwijt aan de BAN; de eisen die de Ban stelt zijn gewoon terecht en de Banmensen hebben natuurlijk het volste recht om die op hun manier kracht bij te zetten. Het inzicht dat de stopzetting met inzet van eigen lijf zal moeten gebeuren is ook het onze; alleen de manier waarop de mensen zich opstellen ten opzichte van hun 'ontzitters' maakt hun vorm van verzet nogal onschuldig. Het blijft nog steeds mogelijk, voorzover het BAN dat niet wil, dat de eisen

De BAN-akties zijn er óf onduidelijk in aan wie de eisen gericht zijn óf ze moeten duidelijk geïnterpreteerd worden als aan het parlement gericht. En dat willen willen we óók niet.

Maar daarmee is natuurlijk nog niet gezegd dat een terreinbezetting wel zal slagen. Waar het ons om gaat is dat de discussie over de (kern)energieproblematiek en over een niet-nukleaire toekomst verder te voeren en om tot oplossingen te komen. Ons voorstel gaat inderdaad verder dan de BAN-akties zoals die er geweest zijn. En we hebben ook aangegeven waarom dat zo is. We weten ook niet of dit aktiemiddel de goede resultaten zal hebben, maar we vinden wel dat we het moeten proberen. Als we ons recht niet krijgen zullen we het zelf moeten gaan halen!

